

DAMUNT DAMUNT

PREMSA
CORONA

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN - FEBRER 1995 - Nº 45

DAMUNT DAMUNT

Revista d'Informació local
SANT JOAN (Mallorca)

Febrer 1995 - Núm. 45
Depòsit legal PM-673-1991

Domicili:

Major, 68
07240 Sant Joan (Mallorca)
Tel. 52 61 83

Director:

Miquel Florit Huguet

Col.laboradors:

Antoni Amengual Barceló
Antònia Amengual Salvà
Francesc Alzamora Bauzà
Joan Barceló Serra
Margalida Bauzà Bover
Guillem Company Bauzà
Gabriel Company Gayà
Nino Company Pérez
Carles Costa Salom
Josep Estelrich Costa
Catalina Lluïsa Gayà Bauzà
Antònia-Pilar Mas Jaume
Cati Fullana Matas
Gabriel Monserrat Monserrat
Catalina Jaume Ginard
Joan Jaume Nigorra
Bàrbara Matas Sastre
Joan Matas Sastre
Guillem Bou Mas
Joan Gayà Matas
Antònia Torrens Jaume
Maria Ordinas
Marc Vidal Bonet

Imprimeix:

TTIRRENA, S.A.

TEL: 55 52 12

C/ Pintor Joan Gris, nº 2
MANACOR

CONTINGUT

NOTICIES LOCALS	3
ESPORTS	7
POEMES, GLOSES I GLOSADORS	10
ALTRES INFORMACIONS	11
COL.LABORACIONS	14

Nota: Els escrits publicats
sols expresen l'opinió dels
seus autors.

La revista no se identifica
necessàriament amb el seu
contingut.

Ha mort Catalina Pastor de Solanda

La notícia de la mort de Catalina Pastor va causar un gran esglai entre la gent de Sant Joan, encara que se sabia de la seva malaltia. El mateix dolor i esglai ha causat dins el sector de l'agroturisme i turisme, a nivell de tota Mallorca.

Els diaris de la província i de l'estranger han parlat de Catalina Pastor, fent-se ressò de la seva mort i de la tasca que aquesta santjoanera ha duit a terme dins el sector de l'agroturisme, del que ella en va esser la pionera.

El Dia del Mundo de dia 1 de febrer titulava "Catalina Pastor, la pionera de l'agroturisme", seguint "En el futur Mallorca tindrà molt que agrair-li a Catalina Pastor, a modo d'exemple, la conservació del paisatge de l'interior de l'illa. Catalina Pastor, va morir ahir, recent complits els 49 anys d'edat i pocs mesos després de què els metges li detectassin la fatídica malaltia.

Catalina Pastor -seguiu El Dia- ha estat la pionera de l'agroturisme i la persona que més ajudes i recolzaments ha aconseguit de les institucions per a un projecte del qual la seva finalitat era conservar un món rural que s'estava esvaint.

Quan a finals de la dècada dels 80 la Federació Agrícola Ramadera Balear començà a parlar de la instauració de l'agroturisme a Mallorca, Catalina Pastor ja dirigia a Sineu "Sa Casa Rotja", una finca agrícola que a més hospedava aquells turistes que volien aprofitar les seves vacances gaudint i coneixent la ruralia mallorquina.

Ventura Rubí, que fou primer president de l'Associació d'Agroturisme ho conta així: "Quan nosaltres començàvem va venir a veure-me Catalina, per mostrar-me el que ella feia anys havia munat a la seva finca de Sineu. Totd'una començà a treballar amb nosaltres i sota de la seva presidència l'associació ha aconseguit les millors metes. La se-

va mort és una pèrdua irreparable per a tota l'illa, molt particularment per la gent del camp". Sota de la presidència de Catalina Pastor, l'associació d'agroturisme va signar diversos convenis amb la Federació Hotelera, posteriorment s'integrà en la mateixa i aconseguí introduir-se en la central de reserves hoteleres de la pròpia federació. A Catalina Pastor hi ha que reconèixer-li també el mèrit d'haver promocionat per tota Europa l'oferta agroturística de Mallorca.

La Federació Hotelera de Mallorca, mitjançant un comunicat, es va sumar al "dolor pel traspàs de la pionera de l'agroturisme". Fins aquí -traduït i resumit- el que publicava El Dia del Mundo.

Per altra banda **Ultima Hora** del mateix dia publicava un escrit de Ruiz Collado on donava compte de la mort de Catalina Pastor presidenta de l'Associació d'Agroturisme i Turisme Rural de Balears, qualificada per la patronal hostelera mallorquina com "una dona activa i dinàmica".

El seu afany per intentar promocionar aquesta oferta en els mercats emissors propicià la publicació del primer fullet de finques d'agroturisme de Mallorca, que ha estat completat per un altre, el qual fou presentat en la passada fira de Fitur.

Catalina Pastor havia d'acudir com a convidada al Foro Professional de Turisme de Tecnoturística 95 (a mitjan gener), però el vicepresident de l'Associació d'Agroturisme Ventura Rubí, va ocupar el seu lloc per trobar-se Catalina indisposada. Així -un poc resumida- és la notícia que publicava "Ultima Hora".

Naixements any 1994

En la relació-resum de naixements publicats el passat mes de gener (revista núm. 44), baix del títol "Naixements. Han arribat durant l'any 1994", involuntàriament no foren inclosos els següents:

Antonina Morey Munar, filla de Joan i Margalida, dia 5-02-94.

Aina-Isabel Gayà Barroso, filla de Jordi (Fidauer) i de Damiana, dia 28-02-94.

Antoni Nicolau Fontana, fill d'Antoni (Parrec) i Elena, dia 2-05-94.

Josep-Ramon Bauzà Santandreu, fill de Josep (Jordi) i Francisca, dia 14-06-94.

Joan Gayà Mieras, fill de Miquel (Fidauer) i Francisca dia 12-07-94.

Valgui la rectificació.

Necrològiques

Andreu Galmés Company (de Son Cucuf) morí el passat dia 21 de Gener a l'edat de 86 anys, després de llarga malaltia.

Se dona la circumstància que a l'amo Andreu de Sabó, (com era també conegut), l'havien precedit el seu gendre Francesc Vaquer i la seva nora Joana Gomila, dues persones que moriren joves i que gaudien de l'apreci de la gent santjoanera.

Joan Mesquida Florit (Jordi), morí el passat dia 29 de Gener a l'edat de 79 anys, d'una manera inesperada. Havia nat l'any 1916.

El seu pare Joan Mesquida Bauzà morí molt jove, el 22 de desembre de

l'any 1920. La seva mare Jerònia Florit Oliver va ser coneguda per madò Jordi.

Joan Jordi, el difunt, era nét, per línia paterna de Pere-Joan Mesquida Servera, natural de Porreres, que vingué a viure a Sant Joan el segle passat, comprant un bon grapat de finques procedents de la parcel·lació de la possessió d'Hortella.

El seu padrí matern Jordi Florit Bestard natural de Costitx, vingué a viure a Sant Joan també el segle passat. Va esser un cacaueter-botiguer molt popular.

Descansi en pau el difunt i rebin el nostre condol la seva vídua Margalida

Barceló Galmés, els seus fills Joan i Jerònia, néts i altra família.

Catalina Mª Pastor Oliver (de Solanda), morí el passat dia 30 de Gener a l'edat de 49 anys.

Catalina Pastor deixa vidu i tres fills.

Mateu el major, de 19 anys d'edat que està estudiant Enginyeria Electrònica i els dos bessons Bartomeu i Neus de 16 anys.

A una altra part d'aquesta revista donam una petita informació de Catalina Pastor com a dona empresària i de la tasca que ha desenvolupat en el sector de l'agroturisme. Tinguérem poques ocasions de tractar a Catalina. Voldríem tenir la mesura, senzillesa i, al mateix temps, innata elegància que ella tenia, per descriure-la en unes poques línies. La seva personalitat, mescla de fermesa i bondat, era captada als pocs minuts de tractar-la.

Havia començat a treballar molt jove, als 18 anys, en la Cia. Ibèria, on treballà durant 26 anys, ocupant llocs de responsabilitat i mereixent l'apreci dels seus superiors, fins que deixà aquesta feina per dedicar-se a la Casa Rotja, l'agroturisme, on ha demostrat la seva vàlua.

Descansa en pau Catalina i segur que el teu marit, els teus fills, mare, germans i altra família et seguiran tenint present, el mateix que tots aquells que et coneguérem i respectuosament l'apreciàvem i admiràvem.

* * *

La fotografia de la coberta ens mostra a Catalina Pastor quan tenia 8 anys. Donam les gràcies públicament a la madona Joana de Solanda, mare de Catalina, per haver-nos autoritzat la publicació d'aquesta bella fotografia.

Cicle de teatre a Sant Joan

Confirmant la notícia que avançàvem el mes passat referides a un "intercanvi" entre agrupacions teatrals d'altres pobles, els santjoaners aficionats al teatre han tingut l'oportunitat de veure distintes obres representades per companyies foranes.

Les representacions s'han fet els dissabtes al vespre en el local de la Tercera Edat, amb entrada gratuïta.

La primera visita fou la del Grup **Malpapers d'Esporles** que el 4 de febrer posà en escena l'obra "**Es nirvis de sa neboda**" de Josep Tous i Maroto.

El dia 11 de febrer el grup **Es Porrassar** d'Algaida posà en escena l'obra de Joan Mas **Molta feina i pocs doblers**.

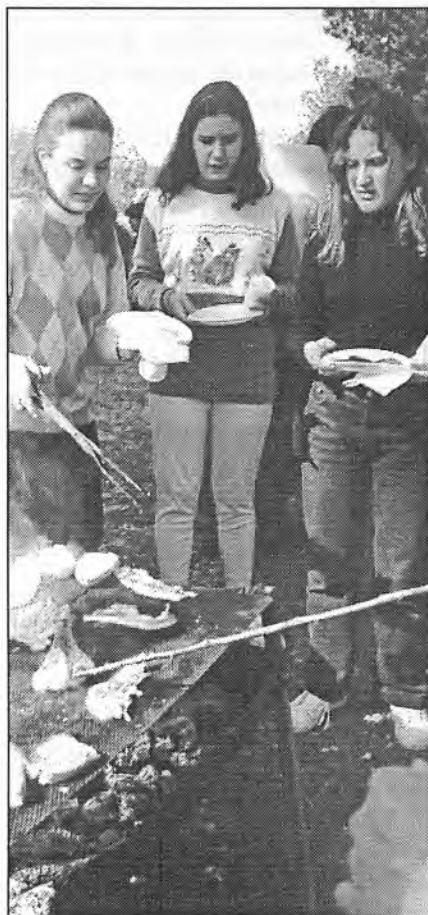
El dia 18 de febrer rebérem la visita del grup de teatre de Sineu **La Prima** que interpretà **Necessit una infermera** d'Assumpta González.

Per al proper dia 25 de març, víspera de la Festa del Quart Diumenge, l'agrupació Local **Biaixos i Capgirons** interpretarà **En Llorenç malcasadís**.

Per altra banda, hem d'informar que en la relació de Vocals que formen part de la Directiva de **Biaixos i Capgirons** i que fou publicada en la revista del passat mes de gener, involuntàriament no foren inclosos els noms d'**Àngela Riera Puig** (esposa de Joan Magro) i de **Joan Nigorra Gayà** (Petrer), essent els dos vocals de dita Junta Directiva. Gabriel Company (el forner Boveta) és el Tresorer de l'Agrupació i en la relació publicada el mes passat figurava com a Secretari. Valguin les rectificacions.

Tot un encert aquesta Mostra de Teatre que ha organitzat Biaixos i Capgirons, que ha tingut una bona resposta del públic santjoaner, omplint cada dissabte el local de la Tercera Edat, rient i aplaudint de bona gana les agrupacions teatrals visitants.

Trobada de Consolació

El passat diumenge dia 5 de Febrer la Parròquia organitzà una trobada de les persones que desinteressadament treballen perquè la nostra església estigui sempre a punt per tal de donar un bon servei a la feligressia.

Així es reuniren al voltant de la taula un grup de gent fenera i entusiasta per compartir una bona torrada, acompanyats del rector Onofre Torres i Mn. Gabriel Ferriol.

Foren unes hores agradables i amb un bon ambient, on participaren el grup de catequistes, membres del cor parroquial, grup de dones encarregades de la neteja, encarregades del rès del rosari, equip de lectors en els actes litúrgics i Consell Parroquial, entre altres, amb un nombre de més de vuitanta persones, transcorregué la diada amb

càntics i balls. El bon sol que tingué la diada va contribuir al seu èxit, essent aquesta primera experiència una oportunitat en la qual el nou rector pogué demostrar el seu agraïment a totes aquelles persones, les quals cada una dins el seu grup, desenvolupa una tasca ben important dins la nostra Parròquia i al mateix temps aprofità l'avinentsa per a un millor coneixement d'aquest grup de col.laboradors en les distintes tasques parroquials.

La diada acabà amb la Missa del Santuari, un acte de fe ben viscut i d'agraïment envers de la nostra Mare de Déu.

Una experiència, al dir de tots, que ha resultat molt positiva.

Joan Jaume i Nigorra.

Les eleccions municipals

La premsa illenca ha anat publicant durant les darreres setmanes notícies sobre la confecció de les candidatures a distints municipis de Mallorca, de cara a les eleccions municipals del proper mes de Maig.

Per intentar saber com està aquest tema a Sant Joan hem contractat amb els diferents representants dels partits polítics actualment amb representació dins el Consistori.

Antoni Caimari, president del PP local ens ha informat que properament serà confeccionada la llista definitiva de la candidatura del PP.

Per altra banda, M. Gracià Sánchez portaveu del PSM, també ha contestat d'una manera similar.

La mateixa falta de notícies en relació a les candidatures, Unió Santjoanera i Unió Mallorquina.

En el moment de tancar la revista del mes de febrer no podem oferir més informació damunt aquest tema d'actualitat. Sols recollirem rumors que parlen de la coincidència en les distintes candidatures que tenen el projecte d'incloure gent jove "no esquinçada" i també nombroses representants del sexe femení, candidats que no aniran precisament en els darrers llocs de les llistes.

Fins aquí el que sols són rumors. Esperem que durant el mes de març es desvetllin aquestes incògnites o com es diu en bon mallorquí "Ja veurem a on se jeu en Gelat".

Una caseta polèmica de fora vila

Sant Joan, que consta de dues revistes d'informació local, no és, per altra banda, un dels pobles més "noticia- bles". És a dir, no sortim cada dia als diaris illencs.

Sols en dues ocasions hem "merescut" l'atenció repetida dels mitjans de comunicació. Ens referim a la moció de censura que propicià el canvi en la batlia, en el mes de Novembre de 1991, quan Gabriel Mora substituï a Joan Barceló.

L'altra ocasió, com tots podeu endevinar ha estat en motiu del "descobrimen- t" de la construcció d'una caseta a fora vila dins el pinar d'Es Rafal, per part del diputat Francesc Gilet.

Creim recordar -no n'estam segurs- que fou *Diario de Mallorca* del 25-01-95, el qui va "eixecar el conill", seguint els dies 26, 27 i 28 de gener parlant -a pàgina sencera- del famós xalet.

Quasi impossible resumir el que s'ha publicat damunt els diaris. Ho intentarem reproduïm sols els titulars dels retalls que ens han fet arribar diversos lectors:

Diario de Mallorca (28-01-95)

El batle de Sant Joan reconeix que el xalet d'en Gilet és il.legal.

Mora denuncia obres irregulars de familiars de l'oposició.

La parcela no basta per poder edifi- car una casa.

"Defens la cartera dels veïns" (Mora)

"Abans les obres legals les realitza- ven un grup reduït de veïns" (Barceló Mesquida).

"Demanam un major control urba- nístic" (Gracià Sánchez)

El Día del Mundo (29-01-95)

El diputat Gilet i el seu xalet

Gilet baix d'un sòtil de vidre.

Ultima Hora (29-01-95)

El batle no sancionarà a Gilet bal- dament reconèixer que les seves obres són il.legals.

El diputat del PP construeix un edi- fici quan sol té permís per una reforma.

L'Ajuntament de Sant Joan no em-

prendrà cap acció legal contra Francesc Gilet per haver començat la construc- ció d'una casa sense ajustar-se a la le- galitat urbanística.

Diario de Mallorca (2-02-95)

El PSM demanarà la dimissió del batle de Sant Joan "per afavorir al di- putat Gilet".

El grup municipal assegura que s'han sancionat obres il.legals d'alguns veïns.

Ultima Hora (4-02-95)

Plaç de 15 dies a l'Ajuntament de Sant Joan per actuar sobre l'obra il.legal del diputat Gilet.

Diario de Mallorca (4-02-95)

El batle de Sant Joan ordena aturar totes les obres sense llicència.

La mesura afecta a sis actuacions en la zona rural, però inclou el xalet del diputat Gilet en Es Rafal.

El Día del Mundo (4-02-95)

El CIM demanarà la llicència del xalet d'en Gilet. L'Ajuntament de Sant Joan té 15 dies per facilitar-la.

Ultima Hora (11-02-95)

Gilet atura les obres de la seva casa de fora-vila a l'espera de notícies ofi- cials.

El diputat del PP diu que no ha re- but cap notificació de l'Ajuntament.

Diario de Mallorca (11-02-95)

El diputat Gilet diu que desconeix que el seu xalet a Sant Joan sigui il.legal.

El polític diu que la finca té 7.112 m2, però l'escriptura sols n'admet 6.836.

El Día del Mundo (11-02-95)

Gilet diu que res demostra que hi hagi irregularitats en el seu xalet. A- porta canades tipogràfiques al consis- tori.

* * *

Fins aquí els retalls de premsa que ens han fet arribar. Els titulars que re- produïm no són tot -ni molt menys- del que s'ha escrit. Perquè creim que ja és massa, no volem afegir res pel nostre compte.

Volem acabar aquest petit dossier

reproduïnt un retall que ens ha fet arri- bar un altre col.laborador. Fou publicat en el diari *Ultima Hora* del dia 5 de fe- brer, a la secció "Sa Porta". És part d'un article firmat pel periodista Mi- quel Segura, un escriptor al qui no co- neixem. Aquest és l'article:

Una de les víctimes de l'anomena- da "estratègia del ventilador" ha estat en Paco Gilet, a qui l'oposició ha a- glapit amb els papers suposadament bruts: amb un permís de compostura d'una caseta d'ormejos situada a Sant Joan, el diputat va envestir una obra nova. Si cada mallorquet que ha comès tan terrible "delicte" hagués de sortir damunt el diari en lletres gros- ses, no hi hauria paper abastament, però clar, en Paco no és un mallorquí corrent, sinó el diputat més votat de Balears en aquesta dissortada legisla- tura. Només per això Gilet s'hauria d'haver sentit obligat a tenir una mica d'esment, perquè els fonamentalistes del partidet no poguessin dir allò de que "qui ha de donar llum, dona fum". Dit això tanmateix afegiré -perquè co- nec en Paco i perquè un temps vaig tenir l'honor de comptar-me entre els seus col.laboradors- que no hi ha per a tant, i que amb el ditxós assumpte de la caseta de Sant Joan s'està fent -com en tantes altres ocasions- molta demagò- gia. I que una cosa és posar mà en el plat, o cometre un presumpte delicte fiscal des de la cuculla del Banc d'Es- panya, o fugir del país amb els doblers dels orfes de la Guàrdia Civil, i una al- tra molt distinta no complir la norma- tiva urbanística de Sant Joan. Meam si serem "pobres i beneïts".

Com a punt final i en aquesta oca- sió en especial, volem repetir la **Nota**, que insertam cada mes al peu de la se- gona pàgina: **Els escrits publicats sols expressen l'opinió dels seus autors. La revista no s'identifica necessària- ment amb el seu contingut.**

**Més de 300.000
pessetes
en la campanya
contra la fam
"Mans Unides"**

La Campanya Contra la Fam "Mans Unides" que organitzà la nostra Parròquia el passat diumenge dia 12 de febrer, arreplegà la quantitat de 300.000 pessetes.

"Mans Unides" té més de 30 d'experiència en la financiació de projectes en el Tercer Món i en sensibilitzar l'opinió pública. Ha duit a terme més de 13.000 projectes (hospitals, col.legis, cooperatives agrícoles), etc.

**Els socis de
la Cooperativa amb
l'enginyer agrònom
Jaume Galmés**

Organitzat per la Cooperativa Agrícola de Sant Joan i la Delegació Local de la Caixa d'Estalvis "Sa Nostra", se celebrà el passat dia 14 de Febrer a la Cooperativa una vetlada amb col.loqui que dirigí l'enginyer agrònom Jaume Galmés (fins fa poc director de la finca experimental de "Sa Nostra" a Sa Canova).

L'acte constituí un senzill però entranyable homenatge al Sr. Galmés, amb motiu de la seva jubilació, acte en el que participaren més de 50 persones, entre socis i simpatitzants, acabant la vetlada amb una torrada de porquim davant l'esplanada de la Cooperativa.

L'esport a Damunt Damunt

La informació esportiva, en les seves distintes modalitats és el gran absent en les pàgines de Damunt Damunt. Aquest mes, gràcies a la col.laboració de distintes persones, inclouem en les nostres pàgines informació esportiva, que voldríem tingués una continuïtat.

**No hi ha distinció de sexe
en l'esport escolar balear.**

A finals de 1994 en una reunió que va presidir el director general d'Esports del Govern Balear Ramon Servalls, s'aprovà que els equips de futbol en les categories d'iniciació, benjamín, alevín i infantil podrien esser mixtes, és a dir, que nins i nines poden reglamentàriament jugar junts formant equip.

Amb aquesta mesura, els responsables de l'esport balear -segons les nostres referències- s'han avançat a altres comunitats autònomes, aprovant aquesta mesura que ajudarà a una major integració i participació sense tenir en compte el sexe.

La mesura inclou futbol i tennis de taula.

Sant Joan, ha estat possiblement un dels pobles més primerencs en posar en pràctica aquesta mesura, com podeu comprovar amb una notícia que ampliam en aquestes mateixes pàgines.

**Jaume Mas i Jaume Ramis dos
destacats esportistes juvenils**

Aquests dos jugadors santjoaners, que juguen en equips de Vilafranca, encapçalen la llista de màxims golejadors dels seus respectius equips.

Jaume Mas Roig que juga en la categoria **Infantils**, és el màxim golejador amb 27 gols, sumant el seu immediat seguidor 13 gols.

També jugador del conjunt de Vilafranca de la Categoria Futbol 7 Benjamí és **Jaume Ramos Gual** amb 15 gols, essent el seu immediat seguidor 6 gols.

Aquestes dades foren publicades a la revista "Molí Nou" del passat mes de gener.

En el moment de tancar l'edició de D.D. del mes de Febrer Jaume Mas suma 30 gols i Jaume Ramis 26.

Jaume Más

Jaume Ramis

El President Canyelles amb el corredor ciclista Miguel Indurain i els santjoaners Miquel Gual, Gabriel Company i Antoni Carmany

El passat dia 3 de gener el President de la Comunitat Autònoma Gabriel Canyelles va oferir en el Consolat de la Mar una recepció al corredor Miguel Indurain, quatre vegades guanyador del Tour de França, i a la totalitat dels components del Grup esportiu Baneito, assistint a dita recepció distints corredors veterans mallorquins que havien pres part en el Tour de França, en el Giro d'Itàlia, i com no, a la Volta a Espanya.

Entre ells hi havia els tres santjoaners

Miquel Gual, Gabriel Company i Antoni Carmany. També hi havia n'Andreu Trobat, Gabriel Mas, Gabriel Mascaró, Jaume Alomar, Antoni Vallori i Paco Julià, així com un fill de Miquel Bover i un nebot d'en Gelabert. El murer Bernat Capó, contemporani d'en Miquel Gual, no pogué assistir-hi per trobar-se (estar) malalt.

Crec que tots els santjoaners sentim una especial emoció i orgull, quan tornam a veure damunt els diaris i altres mitjans de comunicació, el nom i la fo-

tografia d'aquests tres santjoaners, que ens fa recordar el que foren dins el ciclisme mallorquí, espanyol i europeu.

Tan acostumats estam a saludar-los i a topar-nos amb ells per dins els carrers de Sant Joan, que el pas dels anys i la monotonia, ens han fet oblidar que aquests tres homes, en Miquel, en Gabriel i en Toni, escriviren pàgines de glòria que omplen d'emoció i llegítim orgull els cors dels santjoaners.

La IV Challenge - Volta ciclista a Mallorca passa per Sant Joan

Del 5 al 9 de febrer es va disputar la IV edició de la Challenge "Vuelta Ciclista a Mallorca". Va tenir una nombrosa participació d'equips i corredors, tant espanyols com estrangers, i es van poder veure figures de gran prestigi, com Claudio Chiapucci o una de les revelacions del Giro i Tour '94, Marco Pantani, alguns ciclistes espanyols molt coneguts com "Lale" Cubino, Fernando Escartin i Melchor Mauri, i com no, tinguérem l'oportunitat de veure a l'esportista que ens ha fet gaudir de veure com, quatre anys consecutius (i esperem que més!) un espanyol puja al primer lloc del pòdium del Tour de França, la "locomotora Navarra", en Miguel Indurain.

El pas del bolic professional (dins el qual hi ha un corredor mallorquí, l'únic que tenim al camp professional, el porrerenc Joan Llaneras, que corre amb l'ONCE) per dins Sant Joan, va ser molt esperada i va congregar-se un nombrós públic, sobretot el dimecres dia 8, que

va passar n'Indurain i es va poder recollir una instantània seva mentre anava a girar al cantó de devora Ca'n Pere-Maiol.

La Challenge va comptar amb una fantàstica organització i també amb una gran expectació per part dels aficionats.

El guanyador de la general va ser el suís Alex Zülle (ONCE) que a l'últim dia va derrotar al que fins llavors havia estat el líder, l'italià Adriano Batti.

El líder a la muntanya va ser un altre home de l'ONCE, en Laurent Jalabert, un sprinter que en ocasions s'ha sabut imposar als escaladors.

Els Sprints Especials van ser liderats per un altre italià del Carrera, Stefano Cambolli. En Jurgen Werner, de l'equip Telekom es va fer amb el primer lloc de les Metes volants. La classificació per equips va ser guanyada pel Grup Esportiu ONCE, que va fer una gran actuació.

Antònia-Pilar Mas Jaume
(Fotos Antònia-Pilar)

Futbolet iniciació

L'actual equip de Futbolet Iniciació de Sant Joan, està format pels següents jugadors:

Miquel Bauzà, Miquel Mieras, Andreu Galmés, Toni Company, Mercè Bauzà, Jordi Gayà, G.X. Gayà, J.F. Serra, J.F. Roig, Toni Bauzà i Joan Matas.

L'equip de Sant Joan s'enfronta als equips de Vilafranca, Petra (A i B), Algaida, Maria de la Salut (A i B) Montuiri, Porreres, Montision (Porreres), Sineu i Sant Jordi.

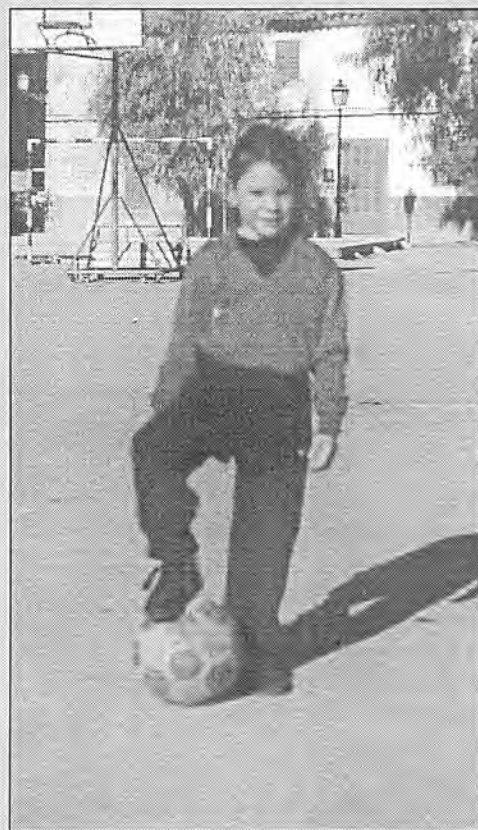
Mercè Bauçà Gual, de cinc anys d'edat, l'autèntica atracció de la categoria d'iniciació del Pla de Mallorca

L'evolució social es produeix tan depressa que ni els pobles més petits de l'illa es veuen exents dels distints fenòmens que envolten aquesta circumstància. Els costums, moltes vegades imposats per la pròpia societat, poc a poc van desapareixent, circumstància que fa que en aquestes altures els canvis commocionals es facin més relatius. Des de fa un parell de mesos, el canvi generacional més important que ha viscut Sant Joan s'escriu amb nom i llinatges ben femenins: Mercè Bauçà Gual, de 5 anys d'edat, que en poc temps ha convertit el futbolet de categoria d'iniciació en un autèntic atractiu pels veïnats dels pobles participants.

Els més crítics en les característiques tècniques dels futbolers de la primera divisió nacional, diuen que poc a res té que envejar als Laudrup, Guadiola o Caminero que voltegen diumenge rera diumenge en els estadis nacionals.

La constància de Mercè perquè la pilota arribi a on ha d'arribar fa que més d'un aficionat, local o extern, jornada darrera jornada es quedi "bocabadat" en més d'una ocasió. L'entusiasme de na Mercè, fa preveure un futur ple d'esperança per aquesta al·loteta que "xut" a "xut" a la pilota es va obrint un camí, fins fa poc temps, reservat únicament als homes. La incorporació de na Mercè a l'equip d'iniciació del Sant Joan, apart d'esser una noveat, ha suposat un important reforç tàctic i tècnic per l'equip més jove del nostre poble.

Que el fet en qüestió no sia únicament una qüestió anecdòtica, que serveixi també perquè altres al·lotes del poble agafin coratge i no es mostrin indecises a l'hora de vestir-se de curt (esportivament parlant).

**Dedicat a la madona
de Solanda**

Teniu motiu que vos sobra
de tenir el cor atribulat
per haver hagut de despedir
dos fills a mitjana edat.

Mirant en els ulls humans
no se pot encobeir
però els designis de Déu
no els podem discutir,
bon repòs tenguin els dos
i en el cel feliç destí.

També podeu agrair
que els fills que vos han quedat
no escatimen sacrificis
per estar al vostre costat,
Déu els conservi la vida,
la salut i la bondat.

Catalina Jaume de Calicant.

**Recordant a Catalina Pastor
de Solanda**

Dels seus pares hereda
l'honradesa i la bondat
sempre va ser coneguda
per una dona de bé
i amb valuoses qualitats,
per lo qual va aconseguir
donar vida i foment
al món rural mallorquí
que anava ja decaiguent.

Ella va ser també
la que va promoure
per tot Europa s'oferta
agroturística de Mallorca

Si el món rural ha adquirit
pel seu medi gran valor
essent ella pionera
d'aquesta promoció
de tota Mallorca entera
se mereix escut d'honor.
I amb ella mos vegem tots
a l'eterna mansió
i rebin consol cristià
els qui li tenien amor.

Catalina Jaume de Calicant

**Trobada de gent feina
a Consolació
(Febrer 1995)**

Molta gent fa molta feina
"que menja molt" també és ver
no amollem mai sa nostra eina
treballem de bon de ver
que no s'atur sa nostra eina
fent camí per passar-me.

Ser bon al.lot i fener
és assignatura santa
sa vinya té molt per fer
i de bon grat res espanta
un poc per hom quan ve bé
sa feina tampoc és tanta.

De l'Església gorriions
tant en s'hivern com s'estiu
o som sense qüestions
traginant busques al niu
allà on sobren raons
quan Déu mos mira i sonriu

I sabent que és tot amor
a Ell hem de donar glòria
treballant amb devoció
perquè ens guanyem la victòria
fent costat en es Rector
a l'Església i son Pretori.

I que ningú defallesqui
que Déu mos doni salut
nostre treball beneesqui
i augmenti nostra virtut
on nostra fe reverdesqui
i es treball surti avingut.

I que molts d'anys poguem pujar
a la muntanya sagrada
i mos poguem donar sa mà
assaborint sa torrada
bon beure i bon menjar
aprop nostre Mare estimada.

Bàrbara Matas Sastre.

**Dedicat a la Mare de Déu
de Consolació**

(En la Festa del Quart Diumenge,
Festa del Pa i Peix, donant fe del
que sempre he sentit contar)

Els nostres avantpassats
sempre mos varen contar
que un esclau moro pastor
a Solanda es va llogar
i un vespre entrada de nit
pasturant la seva guarda
dalt d'un turó va pujar
i dins una antiga olivera
que adornava aquell paratge
dins una gran claretat
descobrí la vostra imatge.
I a les cases de Solanda
amb goig la va transportar
però pensà de seguida
de guarda-la per ell sol
i feia servir de llenterna
la closca d'un caragol.
Satisfet se va dormir
en tan bona companyia
i així com va venir el dia
que es va tornar despertar
sa imatge ja no hi havia
i desconcertat se'n va anar
per veure que succeïa
i dins la mateixa soca
la trobà que residia
i de llavors ençà
a damunt aquest turó
li venim a demanar
el consol que sols pot dar
la Mare del Redemptor

Catalina Jaume de Calicant.

Altre pic de grapes

Joan saps que te sé dir
que pareixes un poc collapes,
cada punt està de grapes
quan practiques amb s'esquí.
I és que jo tenc per mi
te mires ses nines guapes,
i llavors véns i derrapes
i amb so nas obris camí.

Perdonau s'atreuiment
de posar-me amb tal persona,
supòs que enteneu sa broma
o veis el meu sentiment.
No m'agrada ser insolent
i molt manco amb sa ploma
però el pecador flastoma
i a vegades no és conscient.

**Gabriel Company
(Forner Boveta)**

Ara fa 102 anys que es creà a Sant Joan la societat de Socors Mutus “Assistència obrera”

Gràcies al bon amic Bernadí C. Company ens ha arribat a les nostres mans un document relatiu a una època que creim que fins ara ha estat poc estudiada a Sant Joan. Es tracta del “Reglamento de la Sociedad de Socorros Mutuos “Asistencia Obrera” domiciliada a Sant Joan.

Aquest Reglament -una plagueta de 24 pàgines, en 8º- va ser imprès a Ciutat, a l'Estampa Tipogràfica del Comercio l'any 1893.

El Reglament consta de 16 Capítols i unes Exposicions generals, amb un total de 72 articles. Duu la data del 7 de Febrer de 1893 i els iniciadors foren Guillem Matas i Cosme Bauzà.

Els Estatuts foren presentats l'11 de Febrer de 1893 al Govern Civil de la Província, essent Governador D. Victoria-no Guzmán.

El Capítol I descriu l'objecte de la Societat i la classificació dels socis.

Per esser socis era necessari “ser persona que disfruti bona salut, que hagi complit els 20 anys d'edat i que no passi dels 50, exigint-li en el primer cas l'autorització dels seus pares o de la persona que li tengui esment”.

“No obstant podran ser admesos encara que excedesquin d'aquesta edat (50 anys), però no cobraran com a socor més que tres reals diaris, segons ingressin de cinquanta a seixanta anys”.

L'article 5º deia que “per ingressar qualsevol individu a la Societat, deu esser proposat per un soci a la Junta d'Admissió...”

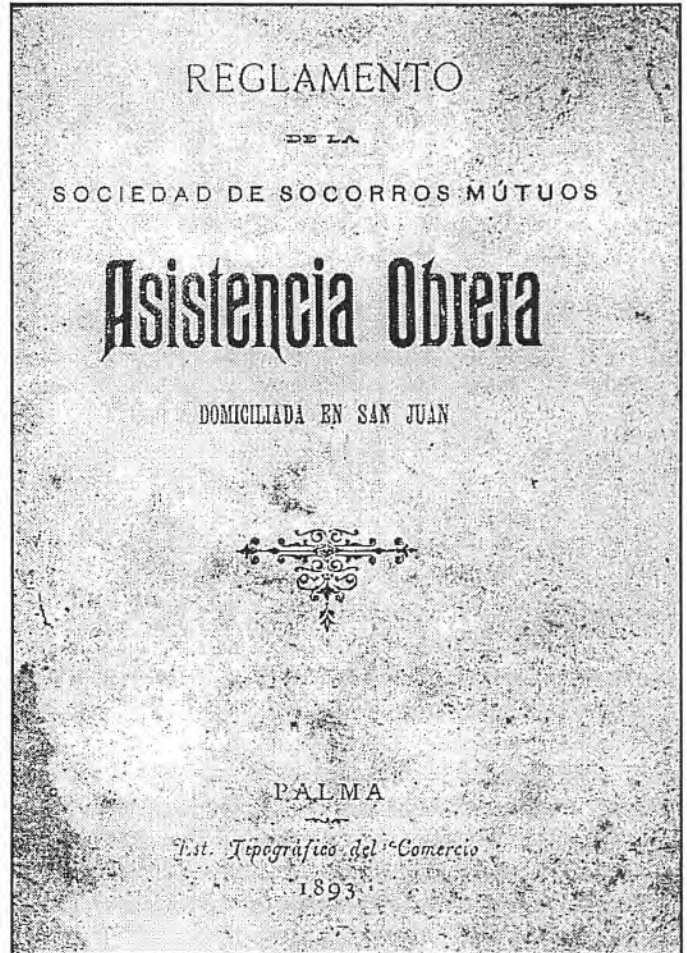
L'Art. 8º deia: “La Junta d'Admissió haurà d'examinar si el sol·licitant és persona de bones qualitats, informar-se si pateix o ha patit mals habituals o crònics i cercar, quantes notícies siguin necessàries per a la millor intel·ligència del cas”.

L'article 6º diu que dins la Junta Directiva hi haurà una comissió d'admissió de socis i l'Art. 11 diu que aquesta Comissió “tindrà a més a més el deure de visitar els socis malalts, donant coneixement al President de les observacions o queixes dels mateixos. Per dur a terme aquesta missió es turanaran de dos en dos mesos, anomenant-se vocals visitadors.

Una de les atribucions que tenia la Junta Directiva era “Autoritzar les despeses mensuals que la Societat tengui sempre que no excedesquin de vint-i-cinc pessetes”.

L'Art. 18 sobre la Junta Directiva diu “es reunirà el primer dia festiu de cada mes per donar comptes de les alteracions que hagi experimentat la Societat...”

El Capítol XXII parla dels drets dels socis. L'article 42 diu: “El soci que caigués malalt i es trobàs impossibilitat de guanyar-se el manteniment amb el seu treball, serà ajudat (socorrido) durant la seva malaltia amb una pesseta per espai

de tres mesos i si segueix malalt amb cinquanta cèntims durant els tres mesos següents”. L'art. 43 diu “Quan la malaltia duràs sols dos dies, es considerarà com a malaltia lleugera i no rebrà ajuda de cap tipus, però si s'allarga rebrà un socor de què es parla a l'article anterior des del principi fins al final de la seva malaltia”.

El Capítol XIV parla dels càstics. Així l'Art. 56 diu: “El soci que es posàs malalt per causa de desafiament, brega, afeccions venèries o altre motiu que procedesqui directament de la seva voluntat, com també el que, en opinió del metge, patesqui alguna malaltia crònica o incurable, agafada (contraída) abans del seu ingrés i que podia haver passada desapercebuda el dia de la seva admissió, no tindrà dret als socors que la Societat concedeix”.

Aquests són, molt resumits, els principals capítols i articles sobre aquesta Societat de Socors Mutus, que fa més d'un segle va ser creada a Sant Joan.

M.F.H.

1994 Any de l'Arxiduc Lluís Salvador

Amb motiu de la declaració oficial de 1994 com a **Any de l'Arxiduc**, en reconeixement per a la seva valuosa contribució a la cultura i ciència de la nostra comunitat Autònoma, les institucions que han format part de la *Comissió Organitzadora* varen elaborar un programa d'activitats en homenatge a aquest il·lustre personatge.

De tot aquest programa d'activitats, s'han realitzat a totes les illes de la nostra Comunitat 109 activitats relacionades amb l'arxiduc, de les quals resaltarem les següents:

*La publicació d'11 llibres relacionats amb la vida de l'arxiduc, tant traduccions de la seva obra com noves publicacions.

*S'han dictat en total, 71 conferències, entre Madrid, Palma, Eivissa i Menorca i més de 60 a tots els pobles de Mallorca.

*D'acord amb el programa s'han dut a terme 14 concerts que varen tenir lloc a castell de Bellver, Miramar (Valldemossa), Son Marroig, Viena, Eivissa i Menorca.

A part d'aquests actes hem de destacar també diverses exposicions (de dibuixos, filatèliques, de fons bibliogràfic i de taller sobre l'arxiduc Lluís Salvador). També es varen crear uns itineraris per a escolars (amb la participació de 2.000 alumnes) i es va inaugurar una figura de cera de l'arxiduc.

Totes aquestes activitats s'han dirigit a gent de totes les edats joves (itineraris, llibres, exposició de dibuixos, etc), majors (concerts, biografies, viatges, exposicions, etc.) i per a la tercera edat (cicle de conferències, exposicions, etc.)

L'aportació d'institucions, associacions i empreses privades, tot aprofitant els seus projectes, ha estat important i es pot valorar en 33.134.440 PTA.

Els consells insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera i l'Ajuntament de Palma han desenvolupat moltes activitats, amb una aportació de 17.079.680 PTA.

El Govern Balear ha aportat una inversió de 41.614.226 pta. (Conselleria de Cultura, Educació i Esports; 35.177.101 PTA; Conselleria de Turisme: 4.437.125 PTA i Conselleria d'Agricultura i Pesca: 2.000.000 PTA).

(Conselleria de Cultura,
Educació i Esports del Govern Balear)

Teranyines. Col·lectiu per a la recerca històrica santjoanera

Un partit de futbol de màxima rivalitat va fer traslladar la reunió del col·lectiu del primer al segon dissabte de gener, dia 14. Hi acudeixen: Amador Bauzà de Gossauba, Francesc Canuto, Carles Costa, Josep Estelrich Costa, Miquel Florit, Joan Font, Catalina Ll. Gayà, Miquel Pastor, Gracià Sánchez i Joan Sastre.

Gracià Sánchez ha gestionat l'edició d'una col·lecció de facsímils dels Goigs a la Mare de Déu de Consolació, preparada per Joan Bauça Barceló, que esperam podrà ser presentada al públic en la diada del Quart Diumenge.

Es preveu la publicació, dins el termini d'un any, de tres noves *Monografies santjoaneres*, sobre aquests temes: "El fet musical a Sant Joan", de Joan Bauça Barceló; "Vida quotidiana a Sant Joan (anys 1930-1950)", de Carles Costa Salom; i "Els malnoms a Sant Joan", d'un equip de treball format per Josep Estelrich, Miquel Florit, Joan Font, Joan Moratino i Mateu Sastre.

El col·lectiu ha decidit recobrar la diada anual que organitzava pels anys quaranta el grup que el poble anomenava "Ses Teranyines" el dia de Sant Sebastià, si bé, considerant que aquest dia cau en ple hivern, després de la tiringa de festes de Nadal, Cap d'Any, Reis i Sant Antoni, i poc abans de la bulla dels Darrers Dies, ha elegit els dies entorn del 23 d'abril, diada de Sant Jordi i "dia del llibre". S'ha constituït l'equip organitzador, compost per Carles Costa, Catalina Ll. Gayà i Gracià Sánchez.

S'informa que la Mancomunitat Pla de Mallorca i el Consell Insular han publicat una *Guia del Pla de Mallorca*, que descriu les 14 viles de la Mancomunitat amb aquests apartats: descripció del municipi, història, indrets d'interès, espais naturals, artesanía, fires, festes i mercats, entitats socio-culturals, serveis, itineraris recomanats... És una publicació que ajudarà als externs a conèixer millor la nostra vila i que no deixarà de tenir un cert interès per als mateixos santjoaners.

La pròxima reunió del col·lectiu serà, si Déu ho vol, el dia 4 de març. Els interessats hi són ben convidats.

Joan Fuster (1870-1943)

Més d'un centenar d'obres del pintor mallorquí Joan Fuster (Palma, 1870-1943) formen l'exposició que s'inaugurarà a Sa Llonja, organitzada per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear i que romandrà oberta al públic fins al dia 5 de març.

L'activitat expositiva de Sa Llonja, iniciada per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports l'any 1983, té com un dels objectius més importants la recuperació per a les generacions presents dels valors històrics i artístics de la nostra Comunitat Autònoma.

L'exposició *Joan Fuster (1870-1943)* permetrà als ciutadans conèixer l'obra d'uns dels pintors illencs més actius i fecunds del principi de segle. Joan Fuster fou un treballador infatigable qui, a través de les múltiples exposicions realitzades d'àmbit nacional (a Mallorca, Menorca, Barcelona, Bilbao i Madrid) i, també, en diverses capitals europees, dedicà la seva vida a difondre les imatges de la nostra terra arreu del món.

Participà activament en diverses activitats culturals, fou un dels funda-

dors del Cercle de Belles Arts i membre destacat en la nostra societat: obtingué una medalla d'argent a l'Exposició Balear de Sóller (1987), la Medalla d'Or de l'Exposició Internacional de Marsella (1903), obtingué mencions honorífiques a l'Exposició de Belles Arts de Madrid (1904 i 1906) i fou guardonat en el I Saló de Tardor (1942). Joan Fuster ha deixat una obra sòlida i àmpliament difosa que el consagra com un dels artistes més importants de la història de la pintura de les illes Balars.

Aquesta exposició és l'antològica més completa que mai s'ha realitzat sobre el pintor Joan Fuster. La mostra està integrada per 119 obres de l'artista i per un retrat que Henri Bugnot, pintor i amic personal, li va fer l'any 1908. Les peces provenen de col·leccions de particulars, inclosa la de la família Fuster i de diferents institucions: l'Ajuntament de Palma, el Consell Insular de Mallorca, la Cambra de Comerç, la Fundació Barceló, el Museu Municipal de Valldemossa, el Museu de Mallorca i el Banc d'Espanya.

La majoria de les peces que s'expo-

sen són olis damunt tela, amb alguna variació d'olis damunt tela o cartró i cinc obres realitzades amb pastel. *L'estrany de Son Noragues* (1904), *Cala Llum* (1906) o *Nocturn amb figures* (1900) són algunes de les obres presents en aquesta exposició i que ens demostren que Joan Fuster fou un gran paisatgista, però també els retrats del General Weyler (1898), de Don Josep Socias Gradolf (1935) o el de l'Amo de Son Moragues (1911), aquest darrer fet per encàrrec de l'Arxiduc Lluís Salvador, ens deixen veure que Joan Fuster fou un gran retratista.

El muntatge, dirigit per Joan Oliver i Fuster, consisteix en un recorregut que engloba tot l'edifici de Sa Llonja. Les peces estan col·locades en un ordre cronològic, de les més antigues a les més modernes. Aquest recorregut permetrà que l'espectador pugui observar l'evolució de la pintura de Joan Fuster, caracteritzada pel realisme personalitzat de les primeres obres fins a la influència del postimpressionisme i postmodernisme de les darreres creacions.

Els rectors de Sant Joan (ss. XVI - XIX)

Notes biogràfiques

JAUME PIZÀ CALDÉS, doctor (1817-1818)

El rectorat del Rnd. Jaume Pizà Caldés recorda el del rector Felip Cirer, que a l'any 1740 durà només deu mesos (1).

El rector Pizà era natural d'Alaró, fill de Gabriel i Florentina, nascut l'any 1783. Fou durant uns anys vicari de Maria de la Salut, des d'on acudí a oposicions per la rectoria de Sant Joan que havia deixat vacant Mn. Bartomeu Montes.

A penes tengué temps d'estrenar-se com a rector. Abans de complir-se un any d'haver pres possessori del càrrec, morí el 3 de setembre de 1818, a l'edat de 35 anys, i fou sepultat davant l'altar major (2).

Mn. Ramon Gayà transcrigué la inscripció de la làpida sepulcral d'aquest rector de tan curta durada: **Sepultura del cadavre del Dr. en sagrada Teologia D. Jaume Pizà, Prevere de la vila d'Alaró. Fou Vicari en el lloc de Maria... anys i 3 mesos. Rector de esta parròquia de Sant Joan. Morí a 3 Sbre. de 1818 d'edat de 35 anys y 5 mesos. Anima ejus in pace requiescat. Amen** (3). La llosa desaparegué quan es féu l'església actual.

JAUME MASCARÓ, doctor (1818, 12 set. - 12 des.)

Més breu encara que els rectorats del Rnd. Felip Cirer i del Rnd. Jaume Pizà, ho fou el del Rnd. Jaume Mascaró, que oficialment durà tres mesos justs, però en realitat no fou exercit ni un sol dia.

Era natural de Sencelles i va ser rector d'Alcúdia. Fou nomenat rector de Sant Joan el 12 de setembre de 1818, nou dies després de la mort del seu antecessor, el rector Pizà. Pels dies del seu nomenament caigué malalt i ja no vengué a la vila. Morí a Ciutat el 12 de desembre del mateix any 1818. Va ser enterrat en el convent ciutadà de Sant Domingo el dia següent (4).

Per ocupar temporalment la vacant fou nomenat ecònom el Rnd. Miquel Vidal (5).

BARTOMEU SALVA MORELL (1819-1843)

La primera notícia documental que coneixem del rectorat del Rd. Bartomeu Salvà i Morell, fill d'Antoni i Joana-Anna, és del 23 de setembre de 1819, en què, essent ja rector de Sant Joan, signa un informe de la comunitat de preveres al vicari general (6). Els inicis d'aquest rectorat coincidiren amb el període que els historiadors han anomenat **trienni liberal** (1820-1823), el qual començà amb la insurrecció del comandant Rafael de Riego el dia 1r de gener de 1820 i el restabliment de la Constitució de Cadis, que havia estat proclamada el 19 de març de 1812 i abolida pel rei Ferran VII l'any 1814.

Aquell any de 1820 Mallorca passà dies d'angoixa a causa de la pesta bubònica que delmava les viles de Son Servera i Artà. Sant Joan contribuïa amb quaranta-cinc homes a mantenir el cordó sanitari entorn de les viles apesrades, i tenia altres vint-i-vuit homes per vigilar les quatre entrades principals de la vila -les altres estaven paredades o tancades amb palissada- per evitar l'entrada de persones contagioses. L'ajuntament constitucional, el 23 de juny, convocà el rector Salvà a una sessió en la qual, a proposta del Dr. en medicina Pere-Josep Bauçà, síndic procurador, posaren el poble baix de la protecció de Sant Sebastià, reiterant-li el títol de patró secundari de la vila -que ja tenia des de 1442- i d'advocat contra la peste. Mn. Bartomeu Salvà signà l'acta, juntament amb el batle i regidors (7).

Els governs liberals mostraren una certa preocupació social que es manifestava amb iniciatives per millorar la sanitat pública i amb la creació per tot arreu d'institucions benèfiques i assistencials. Des dels primers mesos de go-

vern, els liberals urgiren el compliment d'una disposició del rei Carles III l'any 1787, de treure els cementeris de dins les poblacions i instal·lar-los a fora vila. Per això, el 1r d'agost de 1820 cessaren els enterraments dins el temple parroquial de Sant Joan, es va clausurar el fossar del costat de l'església i es va obrir de bell nou l'antic cementeri de Consolació (8).

El dia 19 d'octubre del mateix any 1820, l'ajuntament, complint una disposició del **Jefe superior polític**, establí un **Hospici de Caritat** a una casa del carrer major, anomenada **cal senyor Bernadí**, propietat aleshores de Miquel Company (9), i instituí una Comissió per regir dit Hospici, de la qual formava part en primer lloc el rector. L'any següent, el 12 de juny, executant una circular del mateix Jefe polític, l'ajuntament va crear la Junta de Sanitat, incloent també entre els seus membres el rector Bartomeu Salvà (10).

El 21 de gener de 1832, els missioners Paüls PP. Curtois i Sales iniciaren la predicació d'una missió popular, amb ocasió de la qual **se compongueren dos capellans germans i feren les amistats, vivint junts en la mateixa casa, després de molt de temps de viure separats** (11).

Un nou període liberal (1833-1843) s'inicià amb el regnat d'Isabel II, en minoria d'edat. En l'alternativa d'absolutistes i liberals, la major part del clergat, i sobretot dels religiosos, es decantava cap a l'absolutisme, sota la bandera del carlisme, i es repetien els casos en què polemitzaven a favor de les seves opinions polítiques en prèdiques i escrits. Per això, en èpoques de domini liberal, molts eren perseguits, i l'Església, en general, topava amb moltes dificultats. Passaren anys sense fer oposicions a rectors i les parròquies eren regides per ecònoms, càrrec que tenia caràcter temporal. Molts rectors o ecònoms tenien conflictes amb els ajuntaments, i això feia que sovint demana-

ven un canvi de parròquia; en altres ocasions eren obligats pel poder civil a deixar la parròquia, o eren amenaçats i atemorits, com li succeí l'any 1833 al santjoaner Rnd. Bartomeu Gayà i Mayol, rector d'Alcúdia, el qual hagué de fugir de nit i depressa cap a Sant Joan, acompanyat de l'escolà d'aquella parròquia.

Un mal glop s'hagué d'empassar el rector Salvà en aquest retorn al poder del partit constitucional. El 3 de juliol de 1837, en plena eufòria de la desamortització de Mendizábal, fou convocat a l'ajuntament, a presència de tota la corporació i del Comandant de la Milícia nacional. El batle i mostrà un plec tancat on es llegia: **Al Ayuntamiento constitucional de San Juan. Este oficio deberá abrirse en Ayuntamiento pleno con asistencia del Comandante de la Milicia nacional y de cura párroco, el día 3 de julio a las cuatro de la tarde.** Era l'hora en punt, i varen obrir el plec que contenia l'orde de fer immediatament un inventari de tots els objectes d'or i argent de l'església parroquial i de l'oratori de Consolació. Tot seguit els convocats donaren compliment a l'orde: a la parròquia es registraren, una llàntia, una creu, un globus, un encenser, un calze i una custòdia, tot de plata; a Consolació, 23 ex-vots, 30 botons, 15 creuetes i un reliquiari, tot del mateix metall. El 8 de desembre següent, convocat altre pic el rector a l'ajuntament, el batle li comunicà de part de la Diputació provincial l'orde d'entregar la llàntia i la creu de plata, orde que el rector va haver de complimentar (12).

L'estiu d'aquell mateix any, per orde del govern, es va fer una vegada més el jurament de la Constitució per tot el poble -com ja s'havia fet l'any 1812 i l'any 1820-, amb la major solemnitat i amb un segell marcadament religiós. El diumenge 30 de juliol, a les vuit i mitja del matí, convocat el poble a la plaça, a presència de l'ajuntament i de la Companyia d'infanteria de la Guardia Nacional Voluntària local, el secretari de l'ajuntament llegí la Constitució i, després d'uns visques donats pel batle i d'una descàrrega de la Guàr-

dia nacional, entrà tothom a l'església. Començà l'ofici **con la mayor solemnidad** i cantant l'evangeli, el vicari Rnd. Francesc Gayà va llegir altra vegada, des de la trona, la Constitució que ja s'havia llegit a la plaça, i explicà, com amb una catequesi laica, el seu significat i contingut. Acabat l'ofici, el batle i regidors, el rector i els preveres de la parròquia, i finalment tot el poble a la una, dins la mateixa església, varen prestar el jurament de la Constitució (13).

El rector Bartomeu Salvà, regí la parròquia de Sant Joan durant vint-i-quatre anys, en una època que per a l'Església fou de les més difícils de la història. Ben acompanyat i ajudat durant quasi la meitat del seu càrrec per un vicari de bones qualitats el Rnd. Francesc Gayà i Mayol, va trampejar el temporal i se'n va sortir amb bon nom. Morí a les dues de la matinada del dia de Sant Antoni, 17 de gener de 1843 (14).

FRANCESC GAYÀ MAYOL, ecònom (1843-1847)

Des de 1541 ençà, temps del qual tenim la llista completa de rectors, Mn. Francesc Gayà va ser el tercer santjoaner que regí la parròquia de Sant Joan. Abans d'ell foren rectors santjoaners únicament el Rnd. Arnau Gayà i Fiol, a. **pujoler** (1609-1618) i el seu germà Pere-Joan (1618-1643) (15); després d'ell ja no n'hi hagué d'altre fins a Mn. Francesc Mas i Galmés (1920-1950).

El Rnd. Francesc Gayà Mayol era fill de l'honor Arnau Gayà i Mas, a. **ferrer**, de son Perdut, i d'Antonina-Anna Mayol i Bauçà; fou germà d'altres dos preveres, Mn. Bartomeu, doctor en teologia, rector d'Alcúdia, del qual hem parlat suara, i Mn. Miquel, que va ser a Sant Joan procurador dels pobres de 1828 a 1836. Mn. Francesc nasqué l'any 1800 c. i en plena joventut professà en l'orde de framenors franciscans. En l'exclaustració de frares l'any 1820, tornà a Sant Joan i s'incorporà al clergat diocesà.

El 16 de febrer de 1823, essent diaca, l'ajuntament el nomenà mestre de primeres lletres per als al.lots i li de-

manà que de novembre a abril fes també escola els vespres als al.lots que ja treballaven (16). L'any 1825 era prevere i posseïa el benefici "Calderer", el més antic de la parròquia, fundat per Pere Calderer l'any 1340 (17). Va ser procurador dels pobres de 1826 a 1828, i obrer de les Ànimes de 1826 a 1853. Fou nomenat vicari de la parròquia l'any 1832 (18).

El 18 de gener de 1843, l'endemà mateix de la mort del rector Salvà, l'ajuntament, la Milícia nacional voluntària i els preveres de la comunitat parroquial es dirigiren al bisbat proposant Mn. Francesc Gayà pel càrrec vacant. Vet aquí les paraules d'aquestes institucions en les seves instàncies. L'ajuntament comunicava: **Haciéndose cargo este ayuntamiento de las relevantes prendas que caracterizan a dicho Gayà, no puede menos que acordar que se oficie a V.S. demostrándole los deseos del pueblo que representa, en que quede elegido para ecónomo.** Per la seva part, deia la Milícia nacional: **Nuestro vicario D. Francisco Gayà posee bellas cualidades, a más del prestigio y aprecio sin igual de que goza en todo el pueblo... su nombre es conocido en toda la Isla por su amor a las ideas libres y progresistas que no ha dejado de inculcar en cuantas ocasiones se han presentado.** El reverend Comú de preveres constata **el singular mérito de nuestro vicario y las bellas cualidades que le adornan, tanto en el púlpito, confesionario, asistencia a los enfermos, y en instituir la tranquilidad a las familias, que le han atraído las bendiciones y aplausos, y le hacen gozar de un prestigio sin igual en el pueblo (19).** La proposta fou atesa i el vicari general Rnd. Joan Muntaner, que governava la diòcesi, vacant aleshores per la mort recent del bisbe, nomenà ecònom el Rnd. Francesc Gayà i Mayol.

Malgrat les seves idees **libres i progresistas**, segons deien els de la Milícia nacional, Mn. Francesc va tenir una desavinença amb l'ajuntament. No sabem bé per quines raons, va decidir suprimir la missa que se celebrava els

diumenges a migdia, després de l'ofici major. L'ajuntament va tractar d'aquesta decisió en la sessió del 1r d'octubre de 1843 i, recolzant-se en la incomoditat que això ocasionaria a la gent i en l'antigor d'aquest costum, acordaren dirigir una petició oficial al vicari governador perquè obligàs l'econom a rectificar. Bé és veritat que aquest acord es va prendre en absència del batle, el qual, paradoxalment, va ser l'únic que signà l'acta: els regidors no volgueren firmar (2). No sabem com va acabar la qüestió, però consta que anys més tard continuaven celebrant aquesta missa darrera.

Els quatre anys que va durar en el càrrec el Rnd. Francesc Gayà deixaren escassa documentació. El 25 d'abril de 1847 escriví al vicari general governador de la diòcesi: **El fatal estado de mi salud no me permite continuar desempeñando el encargo de economo... Hubiera pasado personalmente a entregar mi dimisión... al acabar la cuaresma... pero parece que mis dolencias me tendrán por mucho tiempo imposibilitado de hacerlo.** Per aquesta raó demana que li admeti la dimissió, la qual li fou acceptada el 10 de maig següent. Morí d'un atac de gota el 12 de març de 1859, als 59 anys d'edat (21).

Josep Estelrich i Costa.

NOTES

1. Vegeu **DAMUNT DAMUNT**, nro. 40 (setembre 1994), pàg. 17.
2. APSJ (Arxiu parroquial de Sant Joan), **Llibre de Difunts**, 13.7, f. 89v.

3. R. GAYÀ. **Lápidas sepulcrales de la iglesia de San Juan**, a **Documenta**, nro. 318, II, pàg. 484.

4. APSJ, **Llibre de Difunts**, 13.7, f. 90v.

5. L'única notícia que ens ha arribat de Mn. Vidal és una reclamació que l'any 1824 va fer a l'ajuntament, per uns diners que li devien de quan va ser econom temporal. Vegeu R. GAYÀ. **Documenta**, nro. 278, pàg. 460.

6. APSJ, **Llibre de determinacions**, 23.2, f. 56.

7. AMSJ (Arxiu municipal de Sant Joan), **Llibre d'actes**, 1815-1822. Transcripció de Francesc OLIVER, a **Documenta**, nro. 2, pàg. 2

8. Vegeu **MEL I SUCRE**, nro. 162 (desembre 1993), pàg. 21.

9. Es la casa nro. 80 del carrer major, de noble façana, avui encertadament restaurada, que porta sobre l'arc del portal d'entrada l'any de construcció, **1698**. Havia estat residència del Sr. Bernardí Company i Galmés, cirurgià, mort l'any 1808.

10. AMSJ, **Llibre d'actes**, 1815-1822. Transcripció de R. Gayà, **Documenta**, nro. 259, pàg. 441; nro. 262, pàg. 443.

11. Cosme BAUÇÀ, **Fragments històrics de la villa de Sant Juan**, manuscrit inèdit. 1940, pàg. 57. - Aquests dos capellans germans eren Mn. Magí i Fr. Cosme Mas Jordà, fills de Cosme i Antonina-Maria, Mn. Magí posseí a la parròquia el benefici Fiol

des de 1824, va ser vicari des de 1843, i obrer o capiller de Consolació des de 1857; morí el 20 de desembre de 1860, llegant 100 lliures per fundar a Sant Joan un convent de monges de la Caritat. Fr. Cosme era un religiós mínim, exclaustrat des de la primera exclaustració de 1821, obrer de la Mare de Déu del Roser de 1849 a 1858, mort el 19 d'abril de 1869.

12. AMSJ, **Llibre d'actes**, 1823-1838. Transcripció de R. GAYÀ a **Documenta**, nros. 285 i 283, pàgs. 463-464.

13. AMSJ, **Llibre d'actes**, 1823-1838. Transcripció de R. GAYÀ a **Documenta**, nro. 280, pàgs. 461-462.

14. APSJ, **Llibres de difunts**, 13.8, 87v. - ADM (Arxiu diocesà de Mallorca), III/161/80.

15. Vegeu **DAMUNT DAMUNT**, nro. 36 (maig 1994), pàg. 18-19.

16. AMSJ, **Llibre d'actes**, 1823-1838. Transcripció de R. GAYÀ, a **Documenta**, nro. 272, pàg. 456.

17. Vegeu ESTELRICH COSTA, Josep, **El pujol de Consolació de Sant Joan**. Mallorca 1993, pag. 22.

18. APSJ, 63.4, post., f. 1

19. ADM. III/161/78.

20. AMSJ, **Llibre d'aces**, 1839-1853. Transcripció de R. GAYÀ a **Documenta**, nro. 304, pàg. 477.

21. ADM, III/161/83. - APSJ, **Llibre de Difunts**, 13.8, f. 129.

Llegiu

DAMUNT DAMUNT

Els missioners hi són sempre

Dels aspectes positius del 94 els mitjans de comunicació destacaren la solidaritat dels espanyols, i dins aquest camp, que els missioners feia estona que hi eren.

Mai la TV havia parlat tant dels missioners. Ni d'aquesta manera. Un dels mitjans s'exclamava, amb signes d'admiració, de com distribueixen el temps els missioners. Els capellans, deia, dediquen el 15 % del culte i el 85 % a tasques de desenvolupament. Si són seglars o religioses, només un 5 % a tasques específicament religioses i el 95 % de desenvolupament.

Així ho veuen des de defora. Vist des de dedins, diria que el missioner, dedica el cent per cent del seu temps i tota la seva il·lusió a l'anuncia de Jesucrist. ANUNCIAR, que és donar a conèixer, fer a sebre, mostrar, oferir, de cap manera imposar, ni conquerir. El quid de la qüestió està en el COM es fa l'anunci. Si em permeteu una resposta clara, diria: el missioner anunciar que Déu és un Pare que ens estima, amb **fets, testimonis i paraules**.

Primer, fets. Quan trob una persona amb fam i li vull mostrar que Déu l'estima (això és evangelitzar) no ho faré amb consells, promeses per a més endavant, etc. Només hi ha una resposta possible: donar-li menjar. Amb un afegit: capacitar perquè es puguin valer per si mateixos.

Fets i testimoni. Ni l'un ni l'altre els tenim en exclusiva els creients. Les ONG, per exemple, mostren enfilois de fets idèntics als dels missioners, sovint realitzats conjuntament, ONG i missions. I els testimonis de tants cooperants (no sempre dels "tècnics" amb sous que consumeixen molts pressuposts) solen ésser admirables.

Ara bé, el testimoni del missioner és el testimoni de la fe. Hi són sempre i per ara, surt a una mitjana de dos per mes que hi deixen la pell. Dos màrtirs cada mes. Màrtir que precisament vol dir testimoni. Testimoni del que anuncia.

Per això hi són sempre, arreu del món. Les mateixes ONG saben, per experiència, que els camins oberts pels

missioners són els més curts i de més eficàcia per arribar als qui necessiten l'ajuda. I que sempre els troben oberts i transitables, sense gelosies ni protagonismes que minvin els bons resultats. Un aspecte poc divulgatiu del camp missioner que el 94, amb els greus esdeveniments viscuts, va posar damunt fulla.

La diada de MALLORCA MISSIONERA, que celebrarem el 14 de maig, ens recorda que els missioners hi són sempre i que necessiten la nostra ajuda. Però, alerta, que massa sovint "ajudar" s'agafa com eufemisme per demanar doblers. I els doblers no són la primera necessitat de les missions.

I pregària. La més gran aportació dels creients. Llavors sí, en quart lloc, l'economia hi juga el seu paper. Que els missioners dinen cada dia. I espenyen sabates. I compren llibres.

Ara que ningú digui: "jo no puc ajudar més que amb doblers". Ni sols amb pregària i doblers. La majoria, per raons d'edat, salut, circumstàncies familiars, professionals, etc. no es podran oferir com a missioners. En canvi animar, o desanimar, no sols és possible, sinó situació que sovint hem d'enfrontar i resoldre d'una manera o de l'altra. Llavors sí, doblers. No per tranquil·litzar consciències. Sinó per completar el compartir. Compartim pregària, temps, curolles, simpatia, i també doblers.

Miquel Mulet Coll.

Nota: Si necessitau, ara o a qualsevol temps, més informació, o més suport gràfic, de bon gust posam a la vostra disposició tot quant tenim a la Delegació Diocesana de Missions.

Som a Ciutat, carrer Seminari, 4 - Tlf. 71 34 60 - Fax 72 66 61.

Cooperar és més que sentir compassió

Els mitjans de comunicació tenen capacitat d'impactar-nos amb imatges dramàtiques. I malauradament l'habilitat de netejar les nostres consciències fent un poc d'almoina -necessària en casos d'emergència- i de produir, quan observem les imatges, calfreds i paraules de compassió i llàstima pels drames que altra gent llunyana pateix. Fins i tot a vegades, sense massa esforços per conèixer les causes del drama, hom pot arribar a pensar que són molt bèsties i sanguinaris els pobrets llunyans que es maten entre sí.

Convé per ventura aturar-nos a pensar si també tenim nosaltres una part de responsabilitat quan, impressionats pel que passa enfora, tancam els ulls davant la manca de tolerància que nosaltres mateixos manifestam envers els que pensen de forma diferent, no tenen el mateix color de pell, són d'una altra raça o tenen una situació social o

un nivell cultural que consideram més baix. O de no responsabilitzar-nos en cercar com resoldre la multitud de problemes que tenim dins l'entorn més immediat, dins la nostra comunitat, dins el nostre país, on hi ha gent que tots coneixem que no té possibilitats de trobar feina, vivenda o menjar. La insolidaritat amb aquells que ens envolten, doncs, no pot ser justificada amb dos reals de beneficència cap als d'enfora.

Dit això, convé tenir present que la majoria dels mallorquins som privilegiats dins un planeta on encara hi ha països que tenen una renda mitjana per càpita de només unes 25 o 30.000 pessetes anuals. Em refereixo a països com Rwanda i Burundi; als quals Mallorca està més o menys lligada des de fa més de 40 anys a través del treball de l'església i de voluntaris de diverses professions. Oblidar aquesta situació,

que malauradament va acompanyada de drames humans, conflictes político-ètnics i d'accions genocidiàries, seria una greu irresponsabilitat per part del poble mallorquí.

Avui les accions de pura beneficència per motius de compassió són humiliants per als països que viuen aquests drames...

És hora que superem el concepte de beneficència o caritat per motius de compassió per tal d'avançar cap al concepte de solidaritat i cooperació per motius de justícia, perquè la solidaritat "no té fronteres" i, a la llarga, de la pau, reconciliació i reconstrucció nacional d'aquests països i de la justícia social en general, se'n beneficiarà tot el planeta, inclosos nosaltres mateixos.

Jaume Obrador Soler
(President de

"Veïns sense Fronteres". Felanitx)

Sant Joan, 2 - Santa Ponça, 3

Amb vertadera expectació era esperada la visita del Santa Ponça, que fins ara s'ha mantingut líder imbatut en la categoria de Tercera Regional.

L'equip de Sant Joan està fent aquesta temporada una gran campanya estant reforçat el nostre equip amb alguns jugadors procedents del Montuiri que no han pogut esser alineats en l'equip de Tercera Divisió.

Amb una gran assistència de públic, se jugà el partit -un bon partit- acabant amb el resultat final favorable al líder visitant, que així segueix imbatut.

La Penya Gual, una entitat dels anys quaranta

Dins els anys quaranta l'eufòria del ciclisme a Sant Joan, hi era ben present; afavorida en part, per les bones actuacions del corredor santjoaner **MIQUEL GUAL BAUZA**, que aleshores ja despuntava dins el món d'aquest esport. Tal volta, també hi contribuïa, el fet de que els joves d'aquells anys, haguessen d'emprar la bicicleta per a traslladar-se a fora poble per complir amb el servei militar, d'aquí que qualsevol es senti atret, davant la rivalitat amb els seus companys, de provar prestigi dins l'esport dur del ciclisme.

Doncs amb aquest esperit esportista dins els anys 1943-1944 i coincidint amb el començament de la dedicació ciclista de **MIQUEL GUAL**, un grup d'aficionats a l'esport, encapçalats per **Francesc Oliver i Oliver**, com a President don **Jordi E. Miró**, com a Secretari (ja ho era de l'Ajuntament), **Jaume Estrany**, que aleshores regentava el "Cafè del Centre", a on s'hi ubica la nova Entitat ciclista, **Melsion Matas Antich i Toni Blanch**, entre altres crearen la **PENYA GUAL**. Aquesta entitat que naixia, tenia com a missió, fomentar l'esport en concret el ciclisme, acompanyar i animar al corredor **Gual**, en les seves participacions en curses arreu de Mallorca i a altres carreres importants de fora.

Així, en 1945 quan en Miquel Gual va participar a la V Volta a Espanya, es varen rifar viatges per a seguir de qualcuna manera aquesta cursa, que després de no celebrar-se en 1943 i 44, altre vegada retornava al calendari ciclista nacional. Entre els que viatjaren a València, Barcelona i altres indrets, per animar a Miquel, hi trobam Melsion Matas (Peremates), Guillem Matas (Saladó), Josep Gayà Florit (Perdut) i Antoni Blanch. També es traslladaren per animar a Gual, en altres ocasions; Bernadí Gaià Font (Escolà) i Miquel Gomis Jaume (Miqueló), que fou conegut com el massatgista del Club Ciclista Minaco. Cal pensar que també altres aficionats, que per no fer llarga la llista no anomenam; acompanyaren a Gual, donat l'entusiasme que despertaven les bones actuacions del corredor santjoaner.

Aquesta de 1945 quan en Miquel Gual en una carrera de tanta duresa com la Volta a Espanya de 19 etapes. Ja el dia del començament en l'etapa Madrid-Salamanca en Miquel donà proves de la seva vàlua i fortalesa, entrant en segon lloc, amb el mateix temps que el corredor Barrendero, que havia estat el guanyador del dia. Després guanya les etapes: 3ª Cáceres-Badajoz. 10ª Tortosa-Barcelona en final a Montjuic. 11ª Barcelona-Zaragoza. A més fou segon en algunes jornades. En la classificació final de la Volta feu 1r Delio Rodríguez, seguit de Berrendero, Jimeno i **Miquel Gual la quarta plaça**. Altres mallorquins participants a la Volta es classificaren: 8è Capó, 9è Fombellida i 16è Palmer (corredor que anys després es va casar amb la santjoanera Antònia Bonet, (de sa Pleta), que era germana del corredor Antoni Bonet).

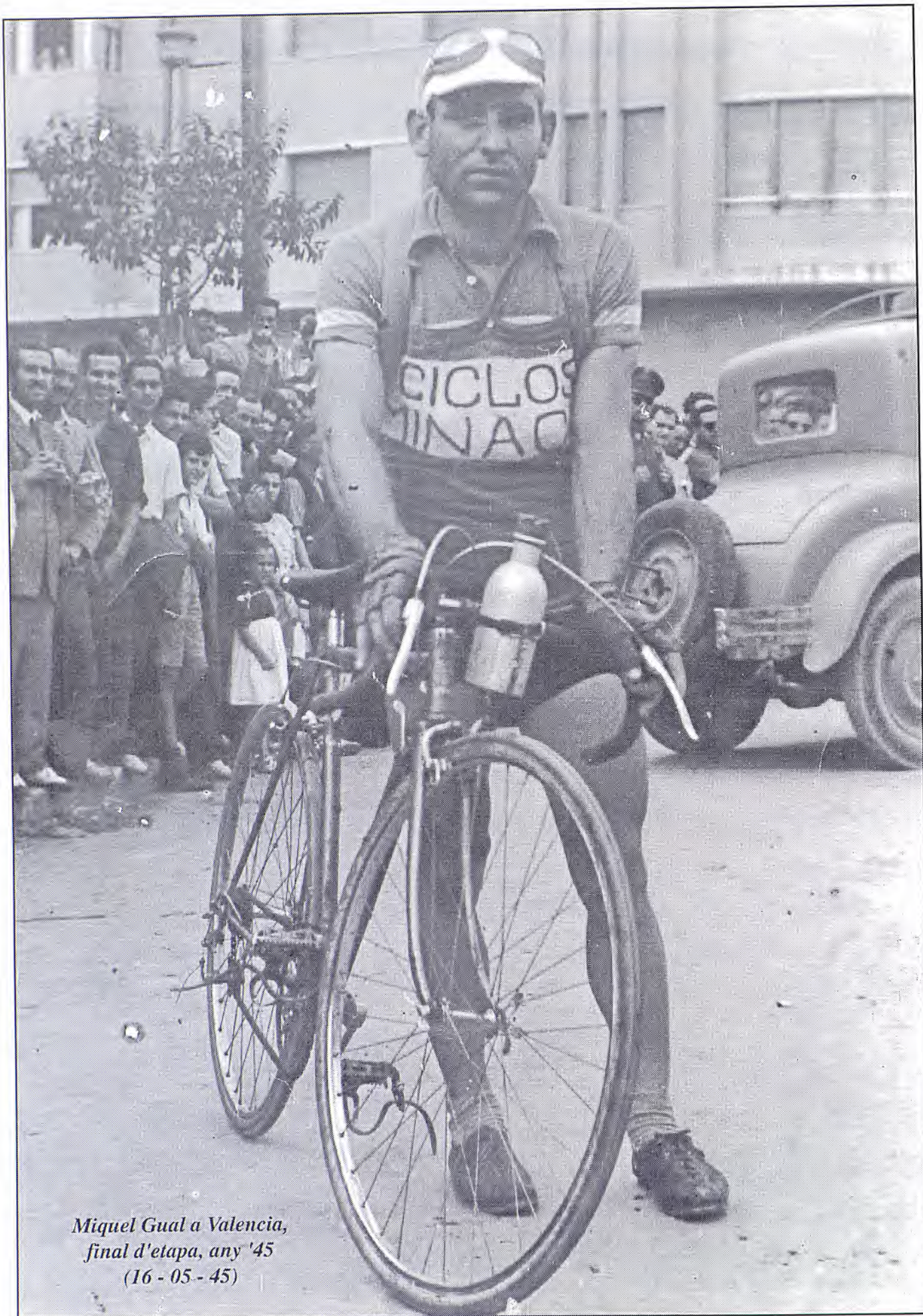
Com a curiositat i mostra de la duresa de la Volta, en són el llarg kilometratge d'algunes etapes en més de dos-cents cinquanta kms. Amb sortides a les set del matí per arribar a mitja tarda o en el cas de l'etapa Barcelona-Saragossa de gairebé tres-cents kms. en dos sectors: Barcelona-Lleida i al capvespre Lleida-Saragossa, que guanyà en global Miquel Gual. Doncs aquest dia sortiren a les 6'30 i arribaren a la capital aragonesa a les 20'30.

Llavors el dia següent l'etapa era Saragossa-Sant Sebastià, també de dos sectors: Saragossa-Pamplona, que guanyà Gual i Pamplona-San Sebastián. Al final del dia el guanyador fou Dalmacio Langarica. Durant els 19 dies. En Gual havia romput el manillar, una roda i foradat en nombroses ocasions. El diari "Balears", font d'aquestes dates; oferí una ampla informació de cada una de les etapes, com també de les actuacions dels nostres corredors mallorquins.

(Continuarà)

Joan Jaume Nigorra.

Foto a la contraportada

*Miquel Gual a Valencia,
final d'etapa, any '45
(16 - 05 - 45)*